

Sygn. akt I Ns 576/20

POSTANOWIENIE

G., dnia 20 lipca 2022 roku

Sąd Rejonowy w Grudziądzu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Andrzej Antkiewicz

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Monika Kopczyńska

po rozpoznaniu w dniu 6 lipca 2022 roku w Grudziądzu

na rozprawie

sprawy z wniosku H. W.

z udziałem J. S.

o stwierdzenie nabycia spadku po K. S.

postanawia:

I. stwierdzić, że spadek po K. S., synu J. i C., zmarłym dnia 23 czerwca 2020 roku w Ś., którego ostatnim miejscem zwykłego pobytu był G., nabyła w całości, z dobrodziejstwem inwentarza na podstawie testamentu notarialnego z 22 sierpnia 2018 roku (Repertorium A Nr (...)) otwartego i ogłoszonego w tutejszym Sądzie w dniu 25 sierpnia 2020 roku w sprawie I Ns 576/20, córka H. W., z domu S., córka K. i Z., PESEL (...);

II. zasądzić od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kwotę 944,00 zł (dziewięćset czterdzieści cztery złote 00/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania;

III. nakazać pobrać od uczestnika na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Grudziądzu kwotę 79,80 zł (siedemdziesiąt dziewięć złotych 80/100) tytułem zwrotu wydatków wyłożonych tymczasowo przez Skarb Państwa.

Sygn. akt I Ns 576/20

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 20 lipca 2022 r.

H. W. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po ojcu K. S., zmarłym 23 czerwca 2020 r. w Ś.. Wskazała, że spadkodawca pozostawił testament notarialny, w którym powołał ją do całości spadku.

Uczestnik J. S. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku po K. S. na podstawie ustawy przez dzieci zmarłego, tj. wnioskodawczynię i uczestnika w równych częściach. Kwestionował ważność testamentu z dnia 22 sierpnia 2018 r. przedłożonego przez wnioskodawczynię. Wskazał, że ojciec w czasie sporządzenia tego testamentu cierpiał na zaawansowaną demencję. Nie mógł więc swobodnie i świadomie rozrzucić spadkiem (k. 19 i 253-256 akt).

W toku postępowania wnioskodawczyni przedłożyła drugi testament notarialny spadkodawcy – z dnia 26 stycznia 2017 r., w którym również do całości spadku powołał córkę H. S. (k. 266-173v akt).

Uczestnik kwestionował ważność drugiego testamentu spadkodawcy z tych samych powodów, co testament z 2018 r. (k. 288 i 293-285 akt).

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje:

K. S. zmarł 23 czerwca 2020 r. w Ś., śmiercią mieszkał w G. przy ul. (...). W chwili śmierci był wdowcem. Jego żona Z. S. zmarła 19 września 2017 r. Z tego związku urodziło się dwoje dzieci: H. W., z domu S. i J. S.. Spadkodawca nikogo nie adoptował, nie miał dzieci pozamażeńskich.

Spadkodawca sporządził dwa testamenty notarialne. Pierwszy w dniu 26 stycznia 2017 r., w którym do całości spadku powołał swoją córkę H. W.. W drugim testamencie z dnia 22 sierpnia 2018 r. powtórnie do całości spadku powołał córkę H. W. oraz wydziedziczył syna J. S., ponieważ – jak oświadczył – nie dopełniał on względem niego obowiązków rodzinnych, postępował wbrew woli testatora w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami, utrudniał opiekę nad testatorem, ukraść pieniądze testator, próbował go ubezwłasnowolnić pomimo braku do tego podstaw, nie udzielał testatorowi żadnego wsparcia i pomocy, nie interesował się jego losem.

K. S. byli razem z żoną na zasadach wspólności ustawowej właścicielami zabudowanej parterowym domkiem gospodarczym o powierzchni 56 m² nieruchomości rolnej położonej w (...), gmina G., o powierzchni 5.000 m², dla której prowadzona jest księga wieczysta (...). Opisany domek został wybudowany w 1990 r. przez J. S. i był pokryty papą. Małżonkowie S. byli też na zasadach wspólności ustawowej współwłaścicielami w udziale wynoszącym 1/2 część niezabudowanej nieruchomości o powierzchni 92 m², zapisanej w księdze wieczystej (...). Umową darowizny z dnia 18 grudnia 2008 r. K. i Z. S. darowali nieruchomość zapisaną w księdze wieczystej (...) oraz udział w nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...), synowi J. S., określając wartość darowizny na 50.000 zł.

K. S. z żoną byli też właścicielami mieszkania nr (...) przy ul. (...) w G.. Po śmierci Z. S. było prowadzone postępowanie o stwierdzenie nabycia po niej spadku z wniosku H. W., która przedłożyła testament własnoręczny spadkodawczyni z 12 grudnia 2007 r. J. S. podważał ten testament. Na rozprawie w dniu 7 maja 2019 r. w sprawie spadkowej po Z. S. był przesłuchiwany w charakterze strony K. S., który zeznał, że działkę dali z żoną synowi, a mieszkanie miało być dla córki i jej się należy mieszkanie po jego śmierci. Wskazał, że syn miał mieszkanie w G., za które on płacił, a syn zwracał mu pieniądze. Postanowieniem z dnia 14 maja 2019 r. Sąd Rejonowy w Grudziądzu stwierdził, że spadek po Z. S. nabyła z dobrodziejstwem inwentarza na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia (...) córka H. W. w całości.

Od grudnia 2016 r. K. S. przyjmował lek poprawiający krążenie mózgowe i metabolizm neuronów.

W dniu 28 grudnia 2017 r. J. S. złożył do sądu rodzinnego wniosek o ustanowienie dla ojca opiekuna na podstawie art. 183 k.r.o. W dniu 28 marca 2018 r. sąd rodzinny przesłuchał K. S. w miejscu jego zamieszkania. Podczas przesłuchania zeznał on z rozeznaniem, wskazał, że syn go okradł. Dodał, że pieniądze z jego konta wzięła też córka, ale nie ma do niej żalu i ma do niej zaufanie. W dniu 10 maja 2018 r. sąd rodzinny oddalił wniosek J. S. o ustanowienie kuratora dla ojca, jako osoby niepełnosprawnej ze względu na brak przesłanek.

Do 2018 r. spadkodawca nie wymagał zdaniem lekarza podstawowej opieki zdrowotnej konsultacji psychiatrycznej, neurologicznej, diagnostyki psychologicznej. Leczył się na prostatę i nadciśnienie. Brał na to leki. Przyjmował też leki wziewne ze względu na przebyte zapalenie płuc. Leczył się na cukrzycę, miał owrzodzenie na nodze oraz chorobę naczyń kończyn dolnych. W dniu 29 czerwca 2018 r. uczestnik udał się z ojcem do lekarza pierwszego kontaktu, który skierował spadkodawcę do poradni neurologicznej, wskazując na rozpoznanie otępienia naczyniowego. Nie badał pacjenta neurologicznie. W skierowaniu tym nie określono stopnia nasilenia zaburzeń otępiennych. W październiku 2018 r. spadkodawca pojechał w koszuli na cmentarz do żony, nikomu o tym nie mówiąc, był poszukiwany przez syna i synową. Z dokumentacji dotyczącej interwencji zespołu ratownictwa medycznego wynika, że od 2019 r. okresowo występowały u K. S. jakościowe zaburzenia świadomości, które mogą pojawić się w przebiegu różnych chorób somatycznych, zwłaszcza u osób w podeszłym wieku. Zaburzenia te przebiegają z dezorientacją, ale mają charakter remitujący, ograniczony w czasie, kończąc się całkowitym ustąpieniem objawów. Zaburzenia świadomości

spadkodawcy nasilały się z pogorszeniem stanu ogólnego, co wynika m.in. dokumentacji z leczenia spadkodawcy w szpitalu (...) w maju i czerwcu 2019 r. Funkcjonowanie poznawcze K. S. uległo znacznemu pogorszeniu w 2000 r., kiedy wymagał już hospitalizacji psychiatrycznej. Po śmierci żony K. S. wymagał opieki, którą sprawowała częściowo córka zamieszkała w Ś. oraz opiekunowie, którzy dochodzili do spadkodawcy. Uczestnik odwiedzał ojca kilka razy w roku, kiedy przyjeżdżał do G. z Niemiec, gdzie na stałe mieszka od wielu lat. W tym czasie zdarzało się, że spadkodawca zwracał się do przechodniów, którzy przechodzili pod jego balkonem, wyzywał tych, którzy blisko jego balkonu parkowali samochody, dużo mówił o przeszłości, zwłaszcza o wojnie, a mało o teraźniejszości, miał problemy z pamięcią, czasami nie poznawał niektórych ludzi, np. w dniu imienin synowej E. – 30 czerwca 2018 r. nie rozpoznał jej siostry i siostrzenicy oraz znajomej M. K., kiedyś nie rozpoznał swojej siostry. W 2019 r. w szpitalu nie rozpoznał małżonków K.. K. S. miał uszkodzony słuch, co utrudniało mu kontakt z otoczeniem. Trzeba było do niego wolno mówić, bo jak się szybko mówiło, to nie nadążał ze zrozumieniem. Nie przejawiał on jednak objawów głębokich zaburzeń funkcji poznawczych, o czym świadczą jego wypowiedzi w sprawach sądowych o sygn. akt III RNs 558/17 w dniu 28 marca 2018 r. i I Ns 323/18 w dniu 7 maja 2019 r., potwierdzające, że miał rozeznanie w swojej sytuacji.

Z opisanych względów w opinii z dnia 22 stycznia 2022 r. biegła z zakresu psychiatrii dr med. D. M. (1) stwierdziła, że w chwili sporządzania obu testamentów K. S. nie znajdował się w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

Nikt z uczestników nie składał oświadczeń o przyjęciu lub odrzuceniu spadku po spadkodawcy. Żaden ze spadkobierców nie zrzekał się dziedziczenia po spadkodawcy. Nie było sprawy o uznanie któregoś ze spadkobierców za niegodnego dziedziczenia. Nie było sprawy u notariusza o poświadczenie dziedziczenia. Nie toczyła się wcześniej przed sądem sprawa o stwierdzenie nabycia spadku po K. S..

Dowody: odpis skrócony aktu zgonu spadkodawcy – k. 7 akt sprawy

odpisy skrócone aktów stanu cywilnego dzieci spadkodawcy – k. 6 akt

sprawy i k. 34 akt I Ns 323/18

zapewnienie spadkowe – k. 22v akt sprawy

testament z 26.01.2017 r. – wewnętrzna strona okładki II tomu akt sprawy

testament z 22 sierpnia 2018 r. – wewnętrzna strona okładki I tomu akt

sprawy

umowa darowizny z 18.12.2008 r. – k. 276-278 akt sprawy

dokumentacja medyczna spadkodawcy – k. 31-246, 252, 322-386, 388,

402-442 akt sprawy

orzeczenie o niepełnosprawności spadkodawcy – k. 399 akt sprawy

pismo spadkodawcy o zabranii pieniędzy – k. 274 akt sprawy

zeznania uczestników – k. 22-23 i 475-477v akt sprawy

protokół przesłuchania K. S. w sprawie I Ns 323/18 – k.

191 tych akt

zeznania świadków: E. S. – k. 453v-455 akt sprawy,

M. W. – 455-456, B. W. – k. 456-456v,

R. Ł. – k. 456v-457, A. B. – k. 457-

457v, M. K. – k. 457v-458, J. K. – k. 458, M.

S. – k. 474v-475 akt sprawy

dokumenty w sprawie III RNs 558/17: k. 2-3v (wniosek), protokół

przesłuchania K. S. – k. 57-47v, postanowienie końcowe

– k. 61 tych akt

dokumenty w sprawie I Ns 323/18: wniosek – k. 5, protokoły rozprawy – k.

18-19, 21-22, 86-88, 118-119, 190-191, skierowanie do poradni

neurologicznej – k. 189, postanowienie końcowe z

uzasadnieniem – k. 193, 197-201 tych akt

opinia biegłej psychiatry D. M. (1) – k. 482-517 akt sprawy

Sąd podzielił opinię biegłej D. M. (2), gdyż została dobrze umotywowana, odwoływała się do dokumentacji medycznej zgromadzonej w sprawie i zeznań świadków, zawierała stanowcze wnioski i logiczną argumentację, która doprowadziła biegłą do konkluzji, że mimo chorób somatycznych i przejściowych, jakościowych zaburzeń świadomości, w dniu sporządzenia obu testamentów spadkodawca mógł świadomie i swobodnie powziąć decyzję i wyrazić swoją wolę. Brak było zatem podstaw do stwierdzenia nieważności testamentów.

Przy doręczeniu odpisów opinii określono pełnomocnikom uczestników termin 10 dni na złożenie ewentualnych zarzutów przeciwko opinii, uzupełnienie opinii i zgłoszenie dalszych wniosków dowodowych. Przesyłkę adresowaną do pełnomocnika uczestnika odebrała jego domowniczka M. M. (2) w dniu 1 lutego 2022 r. o godzinie 10:55 (k. 527 akt). Termin do wniesienia zarzutów mijał 11 lutego 2022 r. W dniu 10 lutego 2022 r. pełnomocnik uczestnika wniósł o udzielenie dodatkowego terminu w celu umożliwienia pełnego odniesienia się do opinii, której ustalenia i wnioski ogólnie zakwestionował. Wskazał, że nie był w stanie wywiązać się z zobowiązania do ustosunkowania się do opinii w określonym terminie, albowiem korespondencja zawierająca opinię została odebrana przez pracownicę kancelarii sekretarkę R. B. w dniu 1 lutego 2022 r. w godzinach wieczornych. Tego samego dnia sekretarka zabrała odebrane przesyłki do domu, a już następnego dnia z uwagi na silne objawy infekcji poddała się testowi, który wykazał zakażenie covidem, zmuszające ją do pozostania w izolacji domowej. Pełnomocnik dodał, że z tego względu, z uwagi na zagrożenie infekcją nie odebrał znajdującej się w dyspozycji sekretarki korespondencji aż do 9 lutego 2022 r., co z kolei uniemożliwiło mu odbycie konsultacji z mocodawcą oraz opracowanie stanowiska w odniesieniu do doręczonej opinii (k. 528 akt). Tłumaczenie pełnomocnika we wniosku o udzielenie dodatkowego terminu na zakwestionowanie opinii było w ocenie Sądu niewiarygodne, albowiem z elektronicznego potwierdzenia odbioru przesyłki znajdującego się na k. 527 akt wynika, że odebrała ją M. M. (2), a nie R. B.. Ewentualna infekcja dotycząca tej osoby – która zresztą nie została nawet uprawdopodobniona - nie miała więc znaczenia dla wniesienia zarzutów przeciwko opinii. Z tych względów Sąd oddalił wniosek uczestnika o udzielenie dodatkowego terminu na odniesienie się do opinii biegłej (k. 552v akt), a zarzuty zgłoszone w piśmie uczestnika z dnia 21 lutego 2022 r. uznał za spóźnione i jako takie niepodlegające uwzględnieniu. Na rozprawie w dniu 6 lipca 2022 r. pełnomocnik uczestnika sprecyzował wniosek zawarty w tym piśmie w ten sposób, że wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego psychiatry i psychologa na okoliczności, na które wcześniej została dopuszczona biegła D. M. (1) (k. 552 akt). Sąd

pominał ten dowód, albowiem podzielił opinię wskazanej wyżej biegłej, a nowy wniosek uznał za zmierzający do przewleknięcia postępowania. Opinia biegłej D. M. (1) opiera się na wiedzy specjalistycznej i znajduje oparcie w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie, stąd brak jest podstaw do jej kwestionowania. Biegła wyjaśniała, jakie stany chorobowe mogłyby wyłączyć świadomość spadkodawcy, jednakże nie stwierdziła ich u K. S.. Zauważyć należy, że biegła odniosła się do zeznań wszystkich świadków i szczegółowo je opisała w opinii, uwzględniła jednak również dokumentację medyczną spadkodawcy, jego zeznania w innych sprawach sądowych z okresu sporządzenia testamentów i fakt, że nie leczył się psychiatrycznie ani neurologicznie. Brak było więc podstaw do kwestionowania opinii biegłej. Wskazać przy tym trzeba na konsekwencję w decyzji i motywach spadkodawcy, które sam wyartykułował w sprawie spadkowej po żonie, wskazując na wcześniejsze obdarowanie syna i pozostawienie mieszkania dla córki. O świadomości spadkodawcy świadczy również to, że w krótkim odstępie czasu sporządził dwa testamenty notarialne, zawierając w nich takie samo rozrządzenie spadkowe, z tym że w drugim testamencie dodał wydziedziczenie. Na bezzasadność zarzutu nieważności testamentów wskazuje również oddalenie wniosku uczestnika o ustanowienie kuratora dla ojca ze względu na brak ku temu przesłanek. Dodać wypada, że spadkodawca sprzeciwiał się temu wnioskowi i miał żal do syna, że chciał mu narzucić kuratora wbrew jego woli, co jeszcze bardziej spotęgowało niechęć spadkodawcy do syna i co tłumaczy późniejsze wydziedziczenie w drugim testamencie.

Sąd nie znalazł podstaw do zakwestionowania zeznań przesłuchanych w sprawie świadków oraz przesłuchania uczestników. Wprawdzie wskazywali oni na pewne incydenty związane ze stanem świadomości spadkodawcy, nie było to jednak wystarczające do przyjęcia jego niepoczytalności w datach sporządzenia obu testamentów.

Zgodnie z art. 926 § 1, 2 i 3 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał nie chce lub nie może być spadkobiercą. W myśl art. 959 k.c. spadkodawca może powołać do całości lub części spadku jedną lub kilka osób. Skoro spadkodawca w obu testamentach powołał do całości spadku córkę H. W., to rozrządzenie późniejsze uchyla wcześniejsze, zatem należało stwierdzić nabycie spadku na rzecz tej osoby w całości z mocy drugiego testamentu.

W myśl art. 1012 k.c. każdy spadkobierca może bądź przyjąć spadek, bądź też go odrzucić. Jeśli przyjmie spadek, to dziedziczy taki udział, który przypada mu z mocy testamentu lub ustawy. Jeśli odrzuci spadek, to nie dochodzi do dziedziczenia. Na złożenie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku spadkobierca ma sześć miesięcy od dnia, w którym dowiedział się o tytule swego powołania. Brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1015 § 1 i 2 k.c.). Wnioskodawczyni jako spadkobierczyni testamentowa nie złożyła żadnego oświadczenia spadkowego w ciągu 6 miesięcy od dowiedzenia się o śmierci ojca, mimo znajomości treści obu testamentów. Oznacza to, że z upływem tego terminu na podstawie art. 1015 § 2 k.c. milcząco przyjęła spadek z dobrodziejstwem inwentarza. Dziedziczenie testamentowe wyłącza dziedziczenie ustawowe, dlatego na mocy powołanych przepisów Sąd stwierdził nabycie spadku na podstawie testamentu w całości na rzecz wnioskodawczynie.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania opiera się na treści art. 520 § 2 k.p.c. Pomiędzy wnioskodawczynią i uczestnikiem istniał spór co do ważności testamentów wynikający z wątpliwości co do poczytalności spadkodawcy w dniach ich sporządzenia. Ostatecznie zarzuty uczestnika wobec testamentów okazały się chybione, dlatego obciążają go wszystkie koszty powstałe w sprawie, to jest nie tylko zaliczka na biegłą i koszty pozyskania dokumentów ze szpitala psychiatrycznego w Ś. (k. 400, 462 akt sprawy) i szpitala w S. (k. 459, 467 akt sprawy), którą uczestnik uściślił, ale i koszty poniesione przez wnioskodawczynię, to jest opłata od wniosku – 200 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł, opłata za wpis spadkodawcy do Rejestru Spadkowego – 5 zł i wynagrodzenie pełnomocnika wg norm przepisanych – stawka minimalna w kwocie 720 zł (§ 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych). Brak było w ocenie Sądu podstaw do zasądzenia zwrotu tych kosztów wg spisu przedłożonego przez pełnomocnika wnioskodawczynie (k. 545 akt), albowiem tak wysokich kosztów zastępstwa nie uzasadniał charakter sprawy i jej skomplikowanie.

Koszty uzyskania dokumentacji z przychodni (...) zostały pokryte przez Skarb Państwa tymczasowo (k. 290, 320-321 akt), dlatego zgodnie z art. 83 ust. 1 i 2 oraz art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 520 § 2 k.p.c. należało je pobrać od uczestnika, co uczyniono w pkt 3 sentencji postanowienia.